

C-201

Green Deal Geothermie Brabant; krachtenbundeling en kennisontwikkeling

Partijen

1. De Minister van Economische Zaken, de heer H.G.J. Kamp, handelend in zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, hierna te noemen: EZ;
2. De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, mevrouw S.A.M. Dijkma, handelend in haar hoedanigheid van bestuursorgaan, hierna te noemen: IenM;

Partijen genoemd onder 1 en 2 hierna samen te noemen: Rijksoverheid;

3. De gemeente Tilburg, handelend als bestuursorgaan, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door wethouder de heer B.R. de Vries, daartoe gemachtigd door de burgemeester, handelend ter uitvoering van het besluit van het college van Burgemeester en Wethouders d.d. 29 maart 2016, hierna te noemen: gemeente Tilburg;
4. De gemeente Helmond, als publiekrechtelijke rechtspersoon, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door wethouder de heer P.H.M. Smeulders, daartoe gemachtigd door de burgemeester, handelend ter uitvoering van het besluit van het college van Burgemeester en Wethouders d.d. 5 april 2016, hierna te noemen: gemeente Helmond;
5. De gemeente Breda, als publiekrechtelijke rechtspersoon, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door wethouder de heer P. de Beer, daartoe gemachtigd door de burgemeester, handelend ter uitvoering van het besluit van het college van Burgemeester en Wethouders d.d. 29 maart 2016, hierna te noemen: gemeente Breda;
6. De gemeente Someren, als publiekrechtelijke rechtspersoon, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door wethouder de heer L.J.M. van de Moosdijk, daartoe gemachtigd door de burgemeester, handelend ter uitvoering van het besluit van het college van Burgemeester en Wethouders d.d. 5 april 2016, hierna te noemen: Gemeente Someren;
7. Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant, handelend als bestuursorgaan, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door gedeputeerde de heer J.J.C. van den Hout, daartoe gemachtigd door de commissaris van de Koning d.d. 4 april 2016, hierna te noemen: Provincie;
8. Brabant Water N.V., ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar algemeen Directeur, de heer G.J. van Nuland, hierna te noemen: Brabant Water;

Partijen genoemd onder 3 tot en met 8 hierna samen te noemen: Brabantse Publieke Partners;

9. Energiefonds Brabant B.V., ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar Algemeen Directeur, de heer J. Pelle, hierna te noemen: Energiefonds Brabant;
10. Hydreco Geomec B.V., ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar directeur mevrouw S. Hagedoorn, hierna te noemen: GeoMEC;

Partijen genoemd onder 9 en 10 hierna samen te noemen: Initiatiefnemers;

11. Agristo B.V., ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar Managing Director, de heer A. Wallays, hierna te noemen: Agristo;
12. Bavaria N.V., ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar manager Technical Solutions de heer L.J.M. van Veghel, hierna te noemen: Bavaria;

13. Ennatuurlijk B.V, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar asset manager de heer G.H. van Heijster, hierna te noemen: Ennatuurlijk;
14. Vlisco Netherlands B.V., ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar CEO de heer D. Suddens, hierna te noemen: Vlisco;
15. Van Gog Kwekerijen beheer B.V., ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer P.W.J. van Gog, hierna te noemen: Van Gog;

Partijen genoemd onder 11 tot en met 15 hierna samen te noemen: Afnemers;

16. Stichting Woonpartners, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar directeur de heer P. van Heeswijk, hierna te noemen: Woonpartners;
17. Stichting Wijkraad Rijpelberg, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heren J. Dijkers en A. Sens, hierna te noemen: Burgerinitiatief Helmond;
18. Coöperatie Duurzame Energie Reeshof, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer L. Oomen, hierna te noemen: CDER;

Partijen genoemd onder 16 tot en met 18 hierna samen te noemen: Overige Partners;

Hierna allen samen te noemen: Partijen.

Algemene overwegingen

1. Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden is het nodig om het concurrentievermogen van onze economie te versterken en tegelijkertijd de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen te verminderen.
2. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn essentieel om deze omslag naar groene groei mogelijk te maken. Bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties nemen volop concrete initiatieven voor vergroening van economie en samenleving. Met de Green Deal Aanpak wil het kabinet deze dynamiek in de samenleving op groene groei optimaal benutten.
3. Green Deals bieden bedrijven, burgers en organisaties een laagdrempelige mogelijkheid om samen met de overheid te werken aan groene groei. Initiatieven uit de samenleving staan daarbij aan de basis. Daar waar deze tegen belemmeringen aanlopen die volgens initiatiefnemers kunnen worden aangepakt op rijksniveau, wil het kabinet zich inzetten deze weg te nemen of op te lossen om zo deze initiatieven te faciliteren en te versnellen. In een Green Deal leggen partijen hierover concrete afspraken schriftelijk vast.
4. De resultaten van een Green Deal kunnen gebruikt worden bij andere, vergelijkbare projecten, waardoor er navolging kan plaatsvinden en de reikwijdte van een Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de Rijksoverheid tegenover staat.

Specifieke overwegingen

5. De Rijksoverheid heeft in het nationaal Energieakkoord voor duurzame groei afspraken gemaakt over het verminderen en verduurzamen van het warmteverbruik. In zijn brief aan de Tweede Kamer d.d. 2 april 2015 inzake 'Warmtevisie' spreekt de minister van Economische Zaken de verwachting uit dat geothermie (met een diepte van 2000 tot 3500 m) zal uitgroeien tot een belangrijke bron van hernieuwbare warmte. De minister stelt ook vast dat voor de verdere ontwikkeling van geothermie, kennis en financiering nu nog de grootste knelpunten zijn.
6. De Provincie heeft in haar Uitvoeringsprogramma Energie, geothermie benoemd als één van de duurzame energievormen waarvoor de Provincie zich inzet.

7. Het huidige geothermie klimaat kenmerkt zich door particuliere initiatieven die op zichzelf staan. Hierdoor stagneren initiatieven om economische en praktische redenen voortijds. Ook is het lerend effect in de branche te beperkt om deze vorm van energieopwekking naar een hoger plan te brengen.
8. Deze Green Deal speelt in op deze knelpunten. Partijen willen door middel van bundeling van op zichzelf staande geothermie projecten, economische schaalvoordelen behalen en kennis en expertise delen op het gebied van aanleg, inpassing en exploitatie van geothermie bronnen.
9. Om deze krachtenbundeling te kunnen realiseren hebben de Initiatiefnemers voorgesteld een vennootschap op te richten, waarin vijf Brabantse geothermie projecten worden samen gebracht, beheerd en uitgevoerd. Dit initiatief draagt de projectnaam 'Geothermie Brabant B.V.'.
10. De vijf projecten dragen gezamenlijk het potentieel in zich om circa 20.000 woningen, 3 grootschalige productiebedrijven en meerdere glastuinbouwbedrijven van duurzame warmte te voorzien. De verwachte CO₂ besparing die dit oplevert is ruim 135.000 ton over een looptijd van 30 jaar.
11. Voorsnog wordt de focus gelegd op een vijftal geothermie projecten in de provincie Noord-Brabant, maar het is de bedoeling om het concept verder uit te breiden op basis van de kennis die in de eerste vijf projecten wordt opgedaan. Naast geografische uitbreiding kan ook gedacht aan uitbreiding naar diepere geothermie met mogelijkheden voor elektriciteit- plus warmte opwekking.
12. Omdat het gebruik van de ondergrond risico's met zich mee kan brengen, dient de ontwikkeling van geothermieprojecten op zodanige wijze plaats te vinden dat er geen significante risico's ontstaan voor het grondwater dat als grondstof dient voor de (openbare) drinkwatervoorziening. De Geothermie BV heeft daarom aangegeven de vijf projecten niet binnen bestaande beschermingsgebieden voor winningen van grondwater aan te vragen.
Beleidsmatig zijn de Rijksoverheid en de Provincie verantwoordelijk voor het benoemen en beschermen van nationale en provinciale strategische grondwaterreserve gebieden. Op basis van de uitkomsten van STRONG zullen de Rijksoverheid en Provincie, indien aan de orde, voorwaarden stellen en eventueel uitsluitingen formuleren bij de uitvoering van geothermie activiteiten in deze grondwaterreserve gebieden.
13. De uitvoering van de projecten dient bovendien op veilige en verantwoorde wijze plaats te vinden. Voor boringen in verband met geothermie projecten geldt dat het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) erop toeziet dat aan de wettelijk gestelde veiligheidseisen wordt voldaan. Indien nodig kan SodM aanvullende eisen stellen aan de uitvoering van de activiteiten. Deze eisen worden dan vastgelegd in de besluiten m.b.t. vergunningen en winningsplannen.
14. Om dit allemaal te kunnen realiseren is door de Initiatiefnemers aansluiting gezocht bij de Rijksoverheid en de Publieke Partners. Afnemers ondersteunen dit initiatief door onder voorwaarden afname van geothermie warmte van deze projecten toe te zeggen. Partijen wensen dit initiatief samen te bevorderen en verder uit te rollen.

Komen het volgende overeen:

1. Doel

Artikel 1. Doel

Krachtenbundeling en kennisontwikkeling op het gebied van geothermie als duurzame bron van warmte-opwekking in de provincie Noord-Brabant. Om dit te bereiken gelden de volgende uitgangspunten:

1. Realiseren van schaalvoordelen door bundeling van vijf geothermie projecten, waarbij beheer en uitvoering bij één nieuw op te richten vennootschap liggen.
2. De krachtenbundeling moet onder andere leiden tot een verbeterde financieringsondersteuning voor geothermie projecten, omdat het rendement per project verschilt; door bundeling wordt het risico gespreid.

3. Vanuit de nieuwe vennootschap wordt het lerend vermogen versterkt en de benodigde expertise en kennis op het gebied van technische uitvoering, ruimtelijke inpassing, exploitatie en begeleiding van geothermieprojecten opgedaan en tevens geborgd.
4. Vanuit de betrokken partijen wordt onderzoek gedaan naar toepasbaarheid en effecten van geothermie op de ondergrond. In een provincie waar ook grondwatervoorraden voor de drinkwatervoorziening aanwezig zijn, ontstaat zo inzicht in het duurzaam, veilig en efficiënt beschermen en benutten van de ondergrond. Een gebundelde aanpak kan een meer programmatische aanpak van deze kennisontwikkeling rechtvaardigen. Beoogd wordt kennis te vergaren over toepassingstechnieken en de mate van effecten op de ondergrond waaronder kennis over monitoring van effecten op watervoerende pakketten, omgang met uitkomend testwater en borging van maatregelen bij calamiteiten.

Artikel 2. De vijf projecten

Het doel wordt bereikt door het stapsgewijs realiseren van vijf duurzaam inpasbare geothermie projecten, voor zover deze technisch, maatschappelijk en economisch haalbaar zijn. Partijen hebben daartoe de volgende projecten geselecteerd:

1. Tilburg – Noord (warmtelevering aan industrie)
2. Lieshout (warmtelevering aan Bavaria)
3. Helmond (warmtelevering aan bestaand stadsverwarmingsnet en Van Gog)
4. Asten/Someren (warmtelevering aan glas- en tuinbouw)
5. Amernet (warmtelevering aan bestaand warmtenet Amercentrale)

2. Inzet en acties

Artikel 3. Inzet alle Partijen

Partijen zullen vanuit hun eigen rol gedurende de uitvoering van de Green Deal:

- a. hun eerder opgedane ervaring en kennis op het gebied van geothermie delen met de overige Partijen;
- b. samenwerken met de overige Partijen bij de analyse welke belemmeringen ondervonden worden bij de ontwikkeling van geothermie in Nederland;
- c. onderzoeken hoe verduurzaming toekomstbestendig plaats kan vinden naar tevredenheid van gebruikers, bewoners en afnemers;
- d. onderzoeken of en hoe de gebundelde aanpak meetbare voordelen biedt ten opzichte van de huidige situatie met op zichzelf staande projecten;
- e. onderzoeken of en hoe Partijen de samenwerking in deze Green Deal verder kunnen uitbouwen naar meervoudige businesscases;
- f. onderzoeken of en hoe geothermie samen kan gaan met de overige functies in de ondergrond, en dan in het bijzonder de drinkwatervoorziening; Partijen zullen de uitkomsten van dit onderzoek inbrengen in het proces van de Structuurvisie Ondergrond (STRONG) van de Rijksoverheid dat zich specifiek op dit vraagstuk richt;
- g. in het kader van de herziening van de Warmtewet onderzoeken hoe nieuwe businesscases met betrekking tot de verduurzaming van bestaande warmtenetten middels geothermie een nieuwe kijk zou kunnen opleveren ten aanzien van de tariefstelling van warmte.

Artikel 4. Inzet Rijksoverheid

EZ:

- a. heeft de intentie om binnen de relevante wettelijke kaders een financiële bijdrage beschikbaar stellen ten behoeve van de realisatie van vijf geothermie projecten voor zover deze bijdrage strookt met de toepasselijke staatssteunregels;

- b. zal ervaringen uit het project waar relevant betrekken bij de vormgeving van de nieuwe Warmtewet, bijvoorbeeld waar het tariefregulering betreft (momenteel op basis van het NMDA-principe) en de mogelijkheden om verduurzaming van (bestaande) warmtenetten te bevorderen.

IenM:

- a. zal zich inzetten voor een goede interactie tussen onderzoek in het kader van de Green Deal Geothermie Brabant en het proces van de Structuurvisie Ondergrond;
- b. zal zich inzetten voor een verantwoorde toepassing van geothermie in het licht van het gebruik van grondwater voor de drinkwatervoorziening, waarbij monitoring, kennisverwerving en kennisdeling belangrijk zijn.

Artikel 5. Inzet Brabantse Publieke Partners

De Brabantse Publieke Partners zullen allen:

- a. de uitvoering van de projecten monitoren en de dialoog zoeken met gebruikers, burgers en afnemers;
- b. met de uitvoering van de vijf projecten een basis leggen voor het toekomstbestendig verduurzamen van het bestaande warmtenetwerk in de provincie Noord-Brabant, in combinatie met verduurzaming van woningen in de provincie;
- c. het Brabantse maatschappelijk belang behartigen, concreet door Partijen en burgers en overige stakeholders bij elkaar te brengen, het bewaken van aandachtspunten en uitdagingen binnen de fysieke omgeving, en algemene communicatie uit te brengen over geothermie.

De Provincie en Brabant Water zullen:

- a. verkennen hoe geothermie op duurzame wijze is in te passen in de ondergrond;
- b. stakeholder management voeren rondom bodembelangen en daarbij aandachtspunten en uitdagingen bewaken binnen de fysieke omgeving waar geboord zal worden (zoals de functiecombinatie geothermie en drinkwater);
- c. samen met de Gemeente Helmond financieel bijdragen aan het benodigde geologisch onderzoek naar de opbouw van de diepere ondergrond (seismiek) voor de regio zuid-oost Brabant.

De Gemeente Helmond zal:

- a. binnen het onderzoek inzake verduurzaming van het bestaande stadsverwarmingsnet Helmond, fungeren als aanjager, regisseur en facilitator van de samenwerking in het project Helmond;
- b. zorg dragen voor de kennisdeling naar de andere gemeenten die Partij zijn bij deze Green Deal en gebruik maken van haar Provinciale en landelijke netwerken om beschreven vraagstukken mede te slechten’;
- c. financieel bijdragen aan het benodigde geologisch onderzoek (seismiek) in een nader te bepalen vorm, onder de voorwaarde dat de bijdrage voldoet aan de wettelijk gestelde kaders.

Artikel 6. Inzet Initiatiefnemers

GeoMEC:

1. zal samen met Energiefonds Brabant een vennootschap oprichten, de Geothermie Brabant B.V.;
2. zal zich als aandeelhouder van de nieuwe vennootschap richten op technologie, technisch beheer en projectmanagement;
3. zal in de vennootschap haar expertise inbrengen op het gebied van geothermie en projectmanagement zoals reeds opgedaan in onder andere het project Aardwarmte Vierpolders (www.aardwarmtevierpolders.nl);
4. heeft de intentie een nader te bepalen bedrag eigen vermogen beschikbaar te stellen aan de nieuwe vennootschap.

Energiefonds Brabant:

- a. zal samen met GeoMEC een vennootschap oprichten, de Geothermie Brabant B.V.;
- b. zal zich als aandeelhouder van de nieuwe vennootschap richten op het structureren en realiseren van de financiering van projecten;
- c. heeft de intentie een nader te bepalen bedrag eigen vermogen beschikbaar te stellen aan de nieuwe vennootschap.

Artikel 7. Inzet Afnemers

De Afnemers zullen:

- a. bij bewezen potentie in de bodem en een passende businesscase, lange termijn afnamecontracten voor geothermie warmte aangaan met de nieuwe vennootschap Geothermie Brabant B.V. en/of Ennatuurlijk. Onderdeel van de afnamecontracten kan zijn een bijdrage aan de investering in het aan de afnemer gerelateerde project;
- b. alle redelijke medewerking verlenen aan de totstandkoming van de projecten en daar waar mogelijk meedenken in de businessplannen en het leveren van data.

Artikel 8. Inzet Overige Partners

De Overige Partners zullen:

- a. in samenwerking met Ennatuurlijk en in dialoog met burgers, een bijdrage leveren aan de exploitatie van de specifieke deelprojecten Helmond en later in Tilburg. Zij richten zich daarbij met name op de haalbaarheid van de businesscase geothermie in de toepassing op woningbouw, waarbij de technische mogelijkheden (aanpassing woningen) en economisch (tarieven) en maatschappelijk (wooncomfort) draagvlak een belangrijke rol speelt.

3. Slotbepalingen

Artikel 9. Uitvoering in overeenstemming met het Unierecht

De afspraken van deze Green Deal zullen in overeenstemming met het recht van de Europese Unie worden uitgevoerd in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technisch normen en voorschriften.

Artikel 10. Wijzigingen

1. Elke Partij kan de andere Partijen schriftelijk verzoeken de Green Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle Partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen zes weken nadat een Partij de wens daartoe aan de andere Partijen schriftelijk heeft medegedeeld.
3. De wijziging en de verklaringen tot instemming worden in afschrift als bijlage aan de Green Deal gehecht.

Artikel 11. Stuurgroep

Binnen 3 maanden na ondertekening van deze Green Deal wordt door de Provincie een stuurgroep opgericht, die wordt belast met de uitvoering van deze Green Deal. Deze stuurgroep stelt binnen 6 maanden randvoorwaarden op, aan welke de nieuwe vennootschap zal moeten voldoen bij de uitvoering van de projecten.

Artikel 12. Evaluatie

1. Partijen zullen de uitvoering en werking van deze Green Deal voor 1 december 2016 en daarna jaarlijks evalueren.
2. De evaluatie zal worden verricht door de nog op te richten vennootschap en een verslag daarvan zal zo spoedig mogelijk aan Partijen worden verstrekt.

Artikel 13. Toetreding van nieuwe partijen

1. Er kunnen nieuwe partijen toetreden tot deze Green Deal.
2. Een nieuwe partij maakt haar verzoek tot toetreding schriftelijk bekend aan de stuurgroep. Zodra alle Partijen schriftelijk hebben ingestemd met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de Green Deal en gelden voor die Partij de voor haar uit de Green Deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
3. Het verzoek tot toetreding en de verklaring tot instemming worden als bijlage aan de Green Deal gehecht.

Artikel 14. Citeertitel

De Green Deal kan worden aangehaald als Green Deal Geothermie Brabant.

Artikel 15. Opzegging

Elke Partij kan deze Green Deal met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden en met instemming van de overige Partijen schriftelijk opzeggen.

Artikel 16. Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken van de Green Deal niet in rechte afdwingbaar is.

Artikel 17. Inwerkingtreding

1. Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en loopt tot en met 2024.
2. Partijen nemen de uitvoering van alle in deze Green Deal genoemde afspraken zo snel mogelijk ter hand.

Artikel 18. Openbaarmaking

Deze Green Deal zal net als andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, onder andere in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals, zodat navolging hiervan kan worden bevorderd.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend te Amsterdam op 14 april 2016.

De Minister van Economische Zaken,

.....
H.G.J. Kamp

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,

.....
S.A.M. Dijkema

Gemeente Tilburg,

.....
B.R. de Vries

Gemeente Helmond,

.....
P.H.M. Smeulders

Gemeente Breda,

.....
P. de Beer

Gemeente Someren,

.....
L.J.M. van de Moosdijk

Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant,

.....
J.J.C. van den Hout

Brabant Water N.V.,

.....
G.J. van Nuland

Energiefonds Brabant B.V.,

.....
J. Pelle

Hydreco Geomec B.V.,

.....
S. Hagedoorn

Agristo B.V.,

.....
A. Wallays

Bavaria N.V.,

.....
L.J.M. van Veghel

Ennatuurlijk B.V.,

.....
G.H. van Heijster

Vlisco Netherlands B.V.,

.....
D. Suddens

Van Gog Kwekerijen beheer B.V.,

.....
P.W.J. van Gog

Stichting Woonpartners,

.....
P. van Heeswijk

Stichting Wijkraad Rijpelberg,

.....
J. Dijkers

.....
A. Sens

Coöperatie Duurzame Energie Reeshof,

.....
L. Oomen